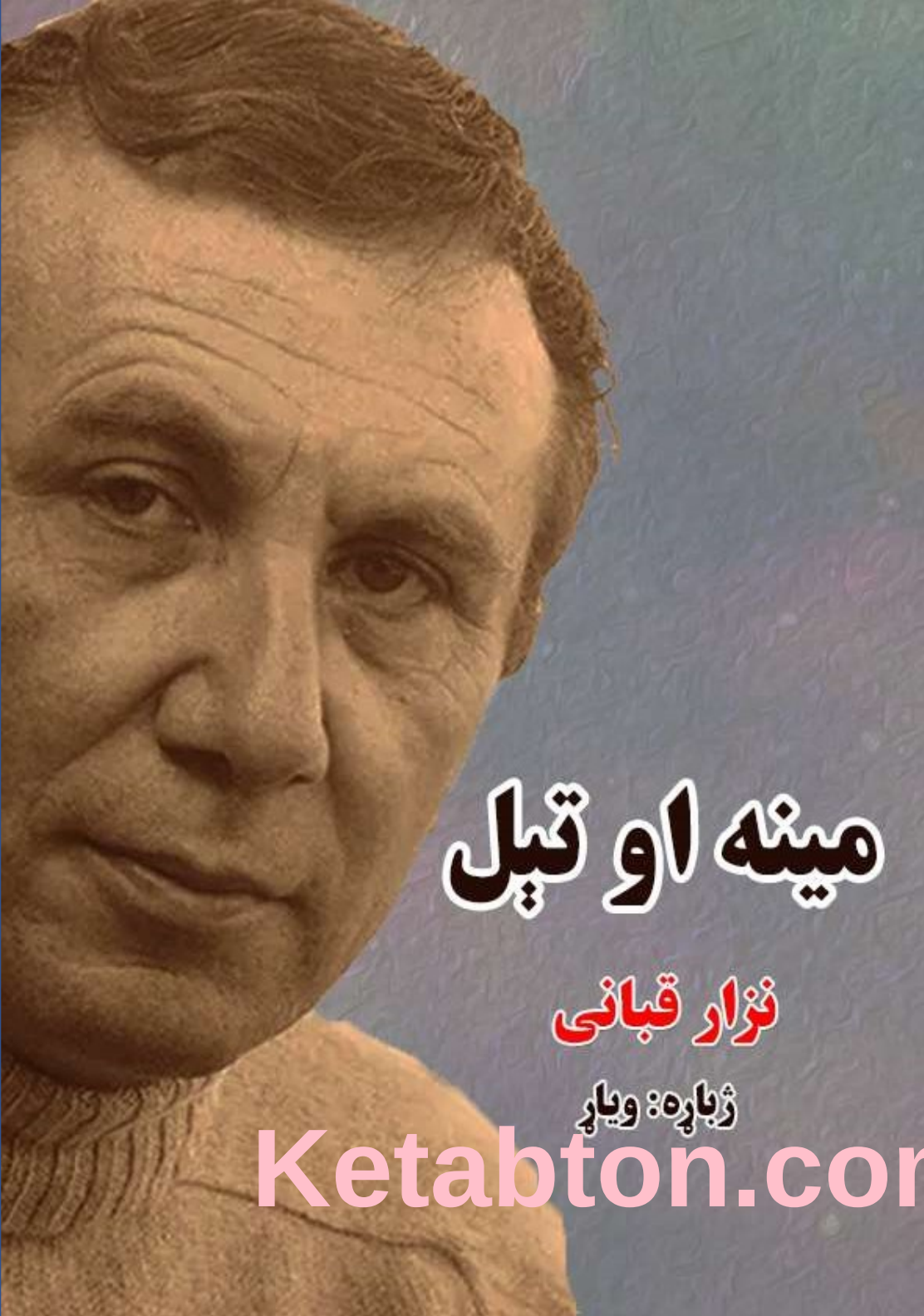

مینه او قیل

نزار قبانی

ژباړه: ویاړ

Ketabton.com

مینه او تېل
نزار قباني

مینه او تېل

نزار قباني

ژباړه: ویاړ

سمون: زیر افغان

برېښنایي خپرېدنه: تله ۱۴۰۳

ليکلو

- ۱ څو خبرې
- ۳ د نزار قباني فکر او اند
- ۱۱ تښتوونکي
- ۲۰ د تاريخ ښوونکي چا ووژو؟
- ۲۹ د يو با فرهنگه سپي يادښتونه
- ۳۰ وايي «تره گر» يې...!!
- ۴۴ شعر پوښتنه کوي
- ۴۹ مينه او تېل
- ۵۶ له شعره څه گټه؟
- ۵۷ ډېر وېشتونکي ماشومان
- ۵۹ ستاسې په هېواد کې ولې څوک نه خاندې؟
- ۶۲ پوښتنه
- ۶۳ د مني مارغان راته گران دي
- ۶۶ ورځ به شي!
- ۶۹ د بلقيس په وينښتو کې دولس سره گلان
- ۷۷ يوازې مينه بريالۍ ده
- ۸۳ بيروت سوځي او ته راته گرانه يې
- ۹۶ اورېند

- له کليمې پرته ۹۷
- د رسمولو درس ۹۸
- وطن ۱۰۳
- ليکم ۱۰۵
- د شعر ياران ۱۰۸
- د ویر ماشومان ۱۰۹
- راته گرانه يې! ۱۱۱
- ټول شيان مري ۱۲۱
- دا څرنگه وطن دی؟ ۱۲۳
- آزادي ۱۲۴
- د شعر سور گل ۱۲۵
- بې تا وژېدم ۱۲۶
- يو بانگي ۱۲۷
- منفجر بدل ۱۳۰
- وطنه ۱۳۱
- غواړم و دې نيسمه غېر کې ۱۳۲
- سويسي مرغی ۱۳۴
- غواړي گډ شي په دريابونو ۱۳۵
- د وحشت نسلونه ۱۳۶
- وروستی کوتره ۱۳۷

۱۳۸	 غوارم مین شم
۱۳۹	 ښکلی ژوند
۱۴۰	 د جمعې خطبه
۱۴۶	 مړینه

خو خبرې

نزار قباني د سوريې مشهور شاعر د ۱۹۲۳ کال د مارچ په ۲۱ مه په دمشق کې وزېږېد. پلار يې يو زيارکښ کارگر و. هغه د خپل پلار په اړه وايي: «که وغواړم پلار مې په کومې ډلې کې شامل کړم، نو بې له شکه يې د زيارکښانو په ډله کې شمېرم، ځکه، چې د خپل ژوند پنځوس کاله يې د سکرو د بوي له استنشاق سره تېر او سر يې د بورې د بوچۍ او د لرگينو تختو او صندوقونو پر «بالښت» کېښود.»

قباني د عاشقانه شعرونو تر څنگ زيات شمېر سياسي او اعتراضې شعرونه ويلي. ده په خپلو شعرونو کې تل عرب شيخان غندل او د غربيانو مرييان يې گڼل:

عربي نړۍ، خپله توره په گرو ايښي
د لوي شرافت خبره هم، هسې يو سراب دی
عربي نړۍ تېل په خپلو خصيتينو کې تويوي
او وايي.... خدای لوی دی
د خلکو وینه،

څه د تېلو مخکې، څه له تېلو وروسته

زېښتل کېږي

يوه ډله تل اربابان

دا بله تل چهارپايان....

په عربي ادبياتو کې د قباني د شعر د اهميت په پام کې نيولو سره مې
تاييا کړې وه، چې گڼ شمېر شعرونه يې وژباړم او د «مينه او تېل» تر
نامه لاندې يې خپاره کړم، خو له بده مرغه اوسنيو بوختياوو د دې کار
اجازه رانکړه، نو په اوسني ژباړه مې بسنه وکړه.

د يادونې وړ ده، چې د نزار قباني د ځينو شعرونو ژباړه بشپړه نه ده او
يوازې هغې برخې مې ژباړلي، چې ما ته په زړه پورې وې. د دې لپاره د
«د وير ماشومان» له عنوان وروسته د شعرونو عنوانونه ما په خپله خوښه
ټاکلي.

د دې تر څنگ ما هڅه کړې، چې د نزار قباني د شخصي ژوند د اوږدې
بيوگرافي پر ځای د هغه فکر او اند ته اشاره وکړم. سره له دې چې د ده
د شعرونو له مخې کولای شوو په فکري ليددود يې پوه شوو، خو دا اشاره
د ده د فکري لورليد په پوهېدلو کې لاموثره تمامېدلای شي.

په پای کې، د خپل گران استاد او ملگري، زير افغان، په ټوله مانا
مندوی يم، چې تل يې د ژباړې د لږديني او سمونې په برخه کې بې
درېغه مرسته کړې ده.

ويار

د نزار قباني فکر او اند*

■ که له گډون څخه مو موخه دا وي، چې د شعر ليکلو پر وخت ولس زما پر گوتو ناست وي، دا خبره سمه نه ده. خو که موخه مو دا وي چې د ولس ستونزې، اغېزې او تاثرات او د هغوی احساسول، لکه د هغو آسونو په شان، چې د باران پر بوي تر ورېدو مخکې پوهېږي، نو بيا سمه ده.

■ زه کوچنی او غټې تجربې نلرم. زما هره کوچنۍ تجربه په ورته وخت کې د ټولې نړۍ تجربه ده. کله چې له خپله ويره غږېږم، د ټول جهان وير په پام کې نيسم. که گمان کوی، چې د شاعر جزيي تجربه له بله برزخه راځي، نو تېروتنی يې. ځکه شاعر د ټاټوبي، ټولنې، تاريخ او د کلتوري، روحي او جسمي ميراثونو برخه ده او هره کليمه، چې شاعر يې پر کاغذ کارې، په خپلو زاويو کې ټول انسانيت رانغاړي.

■ باور لرم، چې له عشقي شعره سياسي شعر ته بدلون په هېڅ توگه گټوره سوداگري نه ده. د مېرمنو په سترگو کې بیده کېدل د اغزنو سيمونو په منځ کې د ويدېدو په پرتله ډېر امن او هوسا دي او د عطرو سوداگري د سرکې له سوداگرۍ څخه گټوره ده. زموږ په هېوادونو کې هوبنيار هغه

* د نزار قباني د فکر او اند په اړه دا لنډ مالومات له هغه اوږدې مرکې اخيستل شوي، چې ده د ۱۹۷۱ کال په اکتوبر کې له منيرالعکاش سره يې تر سره کړی وه. پ.ژ.

دی، چې د سیاست کوهي ته نه وردانگي. د عشق هېواد تر ټولو
نېکمرغه هېواد پاتې کېږي او ډاډه ووسه، که ځواک مې لرلای، چې د
اوږده مهال لپاره د عشق پر ټاټوبي خپله واکمني وساتم؛ د خپل عرش
او رعیت د پابښت او دفاع لپاره هر ډول امکانات مې لرل.

■ ټينگار کوم، چې دا سياسي شعر و، چې زه يې له هر څه زيات له
صليب او پري راځوړند کړم. د عربي هېوادونو له نيمايي زيات واکمنان
زما د سياسي شعر په اړه غليمانه ليد لري او ما رتل شوی گڼي. هغوی
خپلو هېوادونو ته زما د کتابونو د ننوتلو مخه نيسي، حال دا چې زما
کتابونه يې د ميني د شاعر په توگه نازول او په غېږ کې يې نيول. زما
لپاره شوني وه، چې د باطنيونو او ډارنو په څېر د تقیې له آره پيروي وکړم.
خو ما په بودايي توگه په اور کې مړينه غوره کړه، ځکه چې ايمان لرم،
چې ليکل په خپله يو ډول شهادت دی او حقيقي شاعر هغه څوک دی
چې د خپلو کليمو په تورې وژل کېږي، لکه څنگه چې سقراط او حلاج
ووژل شول.

زه هغه شاعر یم، چې خپله همېشني لاره د خنجر په تېره اړخ غوره کووم
او گمان کوم، چې د خنجر پر تېرې خوا بيده کېدل، نه هوسا خوب دی
او نه هم د لېوالتيا او رغبت وړ.

په کومه مينه يې چې زه تړلی یم، هغه مينه نه ده، چې د ښځې د بدن
جغرافيه يې محدودوي. زه په داسې مرمړينه تنگ قبر کې مېشته کېدل
نه منم. ښځه له لويو وچو څخه يوه ده، چې هلته مې سفر کړی، خو

ټوله نړۍ نه ده. زما مينه ټول ژوند په غېږه کې رانغاړي، دا مينه په خاوره کې، په اوبو کې، د مبارزينو په ټپونو، د ماشومانو په سترگو، د زده کوونکو په اعتصابونو او د قهرجنو په قهر کې ځای لري. ښځه زما د اوږده منزل له تمځايونو څخه يو او د بندرونو يو بندر دی، چې يوه ورځ يې ماته ډوډۍ او اوبه، ورينيم او عودونه راکړل، خو نور بندرونه هم شته چې بېړۍ مې ځان ته رابلي.

■ ښځه يوه ورځ زما په لاسونو کې يو گل و، په گوتو کې مې يوه گوته او هغه خوږ ویر، چې پر بالښت مې بیده کېده، خو وروسته په وژونکي تورې بدله شوه.

ښځه زما لپاره د مالوچو په مينځ کې د طلا سکه، په حرمسرای کې منتظره وينځه او يا هغه مسافرځانه نه ده، چې بکسونه په کې ږدم او ځم. ښځه زه اوس د انقلاب ټاټوبي او د آزادي بڅښوونکي لاملونو يو لامل ګڼم. زه د مېرمنو مسئلې د ټولنې د آزادي بڅښوونکي جګړې له مسئلو سره، چې د عرب نړۍ ورسره لاس او گريوان ده، اړوندې ګڼم. د دې لپاره نن لیکم، چې ښځه د خليفه گانو له غاښونو او د قوم د سرکرده گانو له نوکانو وژغورم. غواړم هغه د پخلنځي او د دسترخان

ټولولو له ښځې وژغورم او د عنتره او ابو زيد الهلالي* له تورو يې آزاده کړم.

■ سياسي ژوند مې د ژوندانه او هنر بريالي اړخ پاتې شوی، او زما شعر او ښايسته قاموس يې بډايه کړی دی.

■ د شعر لار اصلاً د انيشتين په لور نه ده، شعر د پاک سرشتو په لور درومي، يانې څوک چې د اغوستلو لپاره جامې ونه مومي، قصيده اغوندي.

زه چې ولسونو ته کله شعر لولم، مخکې له دې چې سالون ته راننځي د هغوی منل شوي علمي درجې او سندونه نه گورم.

که داسې انگېرې، چې زه له داسې يو ملت سره اخته يم، چې پوهه يې لږه او کلتور يې کم دی، د روس ملت هم د انقلاب په پيل کې همداسې و، خو دا د پوشکين او مایاکوفسکي د ژبې د نیمگړتيا لامل ونه گرځېده.

■ څنگه چې د عرب ملت زما جبر دی، نو دنده مې ده چې ورسره واوسم او ورسره شعر ووايم او ورته وليکم. که دې ته په تمه پاتې شم، چې د

* عنتره بن شداد له اسلام مخکې عربي شاعر و. هغه د عربستان په ټاپوزمي، نجد کې نژدې ۵۲۵ زېږدیز کې وزېږېد او او نژدې ۶۰۸ زېږدیز کې مړ شو. هغه د خپلو حماسي شعرونو او همدا ډول د خپلې معشوقې عبله له کبله مشهور و.

ابو زيد هلالی د بنی هلال د قبيلې يو ولسي اتل و. هغه د عربي ولسي حماسې، چې سیره هلاله نومېږي، اصلي شخصيت و. هغه په دې حماسې کې له نجد څخه د افريقا شمال ته د بنی هلال د مهاجرت داستان بيانوي. پ.ژ.

ابوظبی کلتور هارواردی کلتور شی، دا زما په اند د شعر، تاریخ او حقیقت لپاره توطئه ده. په سوډان کې لس زره کسان ما ته غوړ وو، هغوی د انگورو د تورو گونگورو په شان د ونو له څانگو راځوړند وو، غوښتل دې چې هغوی وباسم، ځکه چې جلابیې* یې پر تن وې.

خو هغه روڼ اندي، چې غواړی شعر د هغوی د پام وړ وي، څوک دي؟ آیا هغوی لکه ډاکټران، مهندسان، د بانکونو مدیران، د شرکتونو مالکان او قراردادیانو په شان فارغ التحصیلان دي یا وزیران، مدیران او کارکوونکي دي؟

د کتاب وېشلو شمېرې ثابتوي، چې پورته یاد شوي کسان، ان یو کتاب هم نه لولي او نه کتابتون ته ځي. د هغوی فرهنګي سطحه ورځپاڼې او تلویزیوني سریالونه دي.

■ له ما غواړی، چې د سکرو د ډبرو په کان کې پاک پاتې شم او خپلې جامې تمېزې وساتم. رانه غواړی چې په داسې ټولنه کې سپېڅلې واوسم، چې په خپله سپېڅلتیا نه پېژني. رانه غواړی چې مینه د اولیاو او قدیسانو او د کرامه اصحابو مرتبو ته ورسوم. دا زما د انسانیت پر ضد ده.

زه ځان د هغه قبیلې یو تن گڼم، چې له ښځو سره په غاښ چيچلو او نوکارو مینه کوي او د قبیلې له میراث او د جاهلانۍ عشق له شریعت څخه د خلاصون لپاره ډېر اوږد مهال ته اړتیا لرو.

* جلابیه: غټې او پراخې جامې چې پر کالیو دپاسه اغوستل کېږي.

■ عربي انقلاب بايد د جسم او فکر بدلون يوځای په پام کې ونيسي، د
بڼې او منځپانگې بدلون يوځای په پام کې ونيسي. هر انقلاب چې
يوازې فکر په پام کې ونيسي، بې له دې چې جسم په پام کې ونيسي،
هغه انقلاب به نیمگړی انقلاب وي. جسم اجرائي وزله ده او که د دې
وزلې گردښت سمبال نشي، پایله به یې هېڅ وي. د بېلگې په توگه د
چين انقلاب د صیغې اصل له مینځه وېوړ او اوس کوم پلار، خپله لور
پر هېڅ هانگ کانگي مریيوال نه پلوري. همدا ډول د هغه دود جرړې
وچې کړې، چې د انجونو پښې به یې په اوسپنیزو قالبونو کې ایښودلې،
چې له کوره دباندې ونشي کړاې لاړې شي. د چین انقلاب معجزه په
دې کې ده، چې په ټوله مانا یې له بودا او کنفوسیوس سره له معاملې
سرغړاوی وکړ او مخکښانو یې گړندي بدلونونه خپل رسمي آر وگراځوه
او د همدې لپاره اجدادي اروا نوره د نوي چین په عقل کې ځای نلري.
خو زموږ انقلابونه، له ټولو آزادي غوښتونکو شعارونو او له ټولو هغو
مخکښو آرونو سره سره، چې لارښودونکي یې دي، د جنسي مسئلې له
حل څخه د ډېر حساسیت او د مذهبي جرړې له امله ډډه کوي او د
همدې لپاره له ملنډیزو تضادونو سره مخ شول....
موږ له مارکس څخه غږېږو، خو بیا هم په شپه کې یو بدوي سړی له
تورې ږېږي او له زرغونې جالیبې سره مو لیدلو ته راځي او حرز او تعویذ
مو غاړې ته اچوي او خپل کرامات را زده کوي!!!

■ د ښکېلاک نقشه دا وه، چې هند د دېگي مسالو او طبي بوتو، مصر د مالوچو، سيلان د چايو او چين د وريجو او ايوومو توليدونکي پاتي شي...

که ونکړاې شو د شپانه له ټولنې څخه کمپيوټري ټولنې ته بدلون ومومو، جنرال موټورز او وال ستريټ او د راکفلر او فورډ کورنۍ به تر اجله پورې پر موږ واکن پاتې شي.

■ انقلاب زما په اند د عربي انسان د بشپړې جغرافيايي بدلون او د هغه بيا جوړېدنه ده. عربي عقل کړکيچن دی، ځکه چې پرته له عمله او اغېزې پاتې شوی دی. هغه درې ته ورته دی، چې په کوفي خط ليکل شوی او له ځانه بېزاره ده. د عرب انقلابيونو دنده ده، چې پر نوي کاغذ په بشپړه توگه نوي څه وليکي، ځکه چې پخوانی کلام د خپلو ټولو دالتونو او رموزو څخه جلا شوی دی. خو له کومه يې پيل کړو؟

له پيريانو يې پيلوو، له ماشومانو، له بې فکره فکرونو، له بې شکله شکلونو، له هغو سپېڅلذاتو، چې لا زموږ په موعظو او منقولو اقوالو زهرجن شوي نه دي، له هغو ټولو بې گناهانو، چې کوپرې يې لا بڼه موندلې نه ده او ملاگانې يې لا محدب شوې نه دي.

پر انقلابي فکر ده، چې د خپل نوم وړتيا ومومي او د بولدوزر د پله په شان د ويجاړيو د له مينځه وړولو او د ډېرانونو او د دې سيمي د راغونډ شويو پاتې شويو خړولو په غورځولو کې، چې د انحطاط له پېرونو پاتې شوي، لاس په کار شي.

■ انقلابي ليکنه، يو انقلابي انسان پنځوي. د ليکنې کار او انقلابي کار لازم او ملزوم دي او که عرب انسان په دې سيمه کې د هر انقلابي نظام اصلي موضوع ده، نو بايد د هغه د مخاطبولو لپاره نوې بڼه رامینځته کړو...

د لمبه وهونکي انقلابونو او هغو انقلابونو، چې په راتلونکې کې به يې لمبې پورته شي، دنده ده، چې ليکوالان خپله برخه او هغوی د بدلون د عمل لپاره خپل ياران او شريکان وگڼي. د انقلاب او ليکوالۍ تر مينځ هر ډول ټکر، چې اوس د عرب په ځينو انقلابي نظامونو کې شته، د دواړو هممهاله مرگ له ځان سره لري.

■ د شعر لپاره له هغه طبقې پرته، چې ورته غورږ ږدي او هغه لولي او له هغه څخه اغېزمن کېږي، بله طبقه شتون نلري. شعر هغه اورگاډی نه دی، چې لومړی کلاس يې له دويم، دريم او نورو بېل وي. ټول هغه کسان چې د شعر په اورگاډی کې مزل کوي، پر يوه ډول څوکۍ کښېني او له يوه ډول امتياز برخمن دي او زه شاعر د شعري پرولتاريا په کتار يا د ولس په کتار کې درېږم، هر چېرې چې وي او هر ډول چې وي.

تېښتوونکي

د شرم وروستي دېوالونه ږنگ شول
خوشاله شوو، ونځېدو
د ډارنو د سولې هوکړه ليک لپاره مو،
يو بل ته مبارکې ورکړې!
نور مو څه ډارولې نشي
څه مو شرمولې نشي...
وچ شوي د غيرت رگونه
زموږ په بدن کې
پښې مو ايښي د تېښتې په دوران کې
ودرېدلي يوو په شان د پسونو
د مسلخ په کتار کې
منډه منډه
ساه لنډه لنډه
د قاتلانو د موزو د خکلولو لپاره
مخکې کېږو يو له بله، په څو ځله
پنځوس کاله يې وگاله
زموږ په ماشومانو گوره ولږه

د پيازو غوټه يې راغوځار كړه،
د روژې په پاى كې
پنځوسم

خُله

غرناطه ووتله د عربو له لاسونو
تاريخ ووتو د عربو له منگولو
د اتلولۍ د سرودونو انگازې
پنگې شوې!

اشبيله پنگه شوه

انطاكيه پنگه شوه...

له جگړې پرته

له ويني پرته

حطين پنگ

عمويه پنگه

مريم د اربكيو په لاس پرېوته

خو د دې اسماني سمبول د ازادولو لپاره

هېڅ نر نشته

او نه نرتوب پاتې شوى...

وروستۍ سرې كرښې مو

د روميانو په لاسو كې پرېوتې

نور له څه دفاع وکړو؟!
نور نلرو مانيو کې موږ وينځې
چې قهوه کړې را ته جوړه
چې شهوت رابرابر کړي
نور له څه دفاع وکړو?!

ان يو اندلس راپاتې نه دی
لوټلي يې له موږه:
دروازې، دېوالونه، مېرمنې، ماشومان
زیتون، غوړي، ډبرې د واټونو
لوټلي يې له موږه:
عیسی بن مریم،
چې لا د غاړې وه
لوټلي يې له موږه:
د لیمو، مندو او ایلنیو خاطرې،
د جماتونو قنډیلونه

موږ ته يې راپرې ایښي
د غزې په نوم د سردین* يو قوطی

* سردین یا ساردین یو ډول کب دی، چې د خپل خوند او غذايي ارزښت لپاره یې خلک خوښوي. د ساردین نوم د ایټالیا د ساردیني ټاپو څخه اخیستل شوی، ځکه چې یو وخت په دې ټاپو کې دا کبان ډېر پیدا کېدل. پ.ژ.

او د اريحا په نوم

وچ

يو هډوکی

د فلسطين په نامه

يوه کاروان سرا

بې له چته

بې له ستنو

خوشې يې کړو

بې هډه

يو بدن

بې گوټې

يو لاس...

هېڅ غونډۍ راپاتې نه ده،

چې اوبنکې کړو پرې توبې

ملت څنگه ژړېدی شي،

چې يې اوبنکې

اخيستل شوي وي؟

د اوسلو له پټې عاشقۍ هم

شنې راووتلو

د غنمو له دانې وړوکی
يو هېواد يې راته راگر
بې اوبو يې تېروم
د اسپرين د گولې په شان!

دا دی
له پنځوسو کلو وروسته
پر ويجاړ ټاټوبي ناست
بې سرپناه
د زرگونو کوڅه ډېو سپو په شان!

له پنځوسو کلو وروسته
پرته له سراهه
د مېشتېدو هېواد مو هم و نه موند
هغه سوله،

چې د چارې په شان
پر بدن ځای نه مومي
سوله نه، تاوتریخجنه یو تېری دی!
څه به وي د تېښتې گټه؟
څه به وي د تېښتې گټه؟
خو د ملت وجدان،

چې کله وینس وي
د بم پلټې په خبر...؟!
د اوسلو ټول لاسليکونه
دي له ږدنه بې ارزښته!
په خوب مو وې لېدلې:
د زرغونې سولې
د سپینې سپوږمۍ
د رانه سیند
خورا ډېرې رویاگانې
خو ناڅاپه
شوو راوینس په ناولو ډېرانو کې!
داسې څوک شته،
چې د «غښتلو» د سولې پر ځای
د «ډارنو» له سولې وپوښتي؟
داسې څوک شته،
چې په قسطونو پلورېدونکو
چې په قسطونو کرایه کوونکو
د سوداگرو، تاجرانو
د پانگه اچوونکو له سولې وپوښتي؟

داسې څوک شته،
چې د مړو له سولې وپوښتي؟!

واټونه يې غلي کړي
پوښتنې او پوښتونکي يې
ترور کړي...

بې له مينې مو واده وکړ
له هغه ښځې سره،
چې يوه ورځ يې ماشومان زموږ وژلي
يوه ورځ يې ځيگرونه زموږ ژولي

له ځان سره مو بوتله
د گيڼ مياشتې لپاره
مستې مستانه وگډېدلو
زمزمه مو ورته غوږ کې
کړل د مينې ټول شعرونه
چې په ياد وو راپاتې
خو له توره بخته
معيوبه، ناتوانه اولادونه مو

د ځينځښې په شان دي زېږولي!
د وير د پياده رو په څنډو کې آواره

نه ټاټوبی، چې مو ونیسي په غېږ کې
نه بچیان، چې یې ونیسو په غېږ کې

د واده په جشن کې
نه عربي نڅا
نه عربي خواږه
نه عربي ترانې
نه عربي شرم او حیا
يو وطندار هم په جشن کې نه و

د ناوې د مېر نیمایي برخه په ډالر
د الماسو د گوتې بیه په ډالر
د عاقد پیسې هم په ډالر
د نکاح کپک و ډالۍ کړی امریکا
د ناوې جامې، گلونه، شمعې
او د مارینز موسیقي
ټول امریکایي!

واده پای ته ورسېد
فلسطین په کې شتون ونه موند
خو خپل انځور یې ولیدلو
چې له ټولو رسنیو خپرېدلو

خپلې اوبښکې يې کتلې،
چې د شيکاگو، نیوجرسی او میامي په لور
د سمندر خپې شلوي

او د ذبحه شوي مارغه په شان
چينغې يې وهلې:

دا واده زما واده نه دی ،
امريکا، هېڅکله!
دا جامې زما جامې نه دي،
امريکا، هېڅکله!
دا شرم زما شرم نه دی،
امريکا، هېڅکله!

د تاريخ ښوونکي چا ووژو؟

۱

ښادي راشي له کومه،
کله مو چې رنگ د خوښې تور دی
کله چې ځانونه مو تور
فکرونه مو تور
منځ مو تور
ان سپینوالی راله
توروالي ته نږدې دی!

۲

ښادي راشي له کومه،
کله چې زموږ د ژوند ټولې پېښې
د استبداد سريال
هېواد استبدادي
هجرت استبدادي
رسمي ورځپاڼې استبدادي
مخفي پوليسان استبدادي

مېرمن استبدادي
او له يوې ښايسته ښځې سره مينه
استبدادي...!

۳

ښادي راشي له کومه،
کله مو چې د ټولو ماشومانو پر کاليو
د کربلا وينه بهېږي...
اند،

زموږ په ټاټوبي کې
گڼل کېږي ناولې له بوتانو
ښځې
او
شهوت
جوړوي د گردو موخو نخوړ مو په نړۍ کې

۴

ښادي راشي له کومه،
له هماغه ورځ چې په غرناطه کې
د ښځو پر سر
موږ يو له بل سره

لاس و گربوان شوو

ملت وپاشېد

حکومت له لاسه لاړ

او هېواد له قفسه والوت!

۵

زما د ټاټوبي تر ټولو دنگه ونه

د کينې ونه!

۶

حيران يمه چې په ټاټوبي کې مې

هر گل په خپل واده کې

د وير جامې اغوندي.

۷

موږ تلياتې ملت نه لرو

نه هم کوم حکومت

يو له بله بېل يوو...

۸

څه چې لولو

آيا «ورځپاڼې» دي؟

که د مرو تابوتونه
یا د ویر او غم بلنه؟!

۹

لیکنې مو له نورو اقتباس
غږونه مو نیکونو له مری خڅه راوځي

۱۰

له «یو زرو یوې شپې»^{*} یمه بېزاره...

یمه بېزاره،
چې د «شهرزاد» په غېږ کې
د لیوني په شان
ویده شم.

۱۱

بنادي راشي له کومه،
کله چې مو ماشومانو

^{*} یو زرو یو شپې، چې په عربي کې د الف لیله و لیله هم یادېږي، د عامیانه داستانونو یوه ټولګه ده چې په اوږدو پېړیو کې راټول شوي دي. اصلي داستان یې د «پاچا» (شهریار) او د ملکې (شهرزاد) په اړه دی. پاچا د خپلې مېرمنې له خیانت وروسته پرېکړه کوي چې هره شپه له یوې انجلۍ سره واده وکړي او په سبا یې ووژني. شهرزاد د یو وزیر په ځیرکتیا سره هره شپه پاچا ته یوه کیسه کوي او کیسه نیمه پرېږدي، چې پاچا د اورېدلو لپاره یې هغه ژوندۍ پرېږدي. دا لړۍ یو زر او یوه شپه ادامه مومي او... پ.ژ.

په خپل عمر لا شنه زرغونه ليدلی نه ده!

۱۲

ښادي راشي له کومه،
له کومې ورځې چې له فلسطين نه راووتلو
د ليمو او مندې له حافظې نه راووتلو
په اير و اوښتولو.

۱۳

له هغه ورځ چې مو د بيروت سيند پرېښود
د ميندو سيني مو پرېښوې
د يادونو گلونه مو پرېښول
خپل د آزاديو کورونه مو پرېښول
د تولد کارتونه مو پرېښول.

۱۴

موږ يو بل وخورل
اوس به ماهيان او ملخان
زموږ عذر ومني؟!

۱۵

په ټاټوبي کې زمونږ

ان د خدای جامې
لیلامېږي!!

۱۶

ښادي راشي له کومه،
هره مرغۍ چې راوالوځي خوا له
سر يې پرې شي
هر پیام وړونکی چې راغی
سر يې پرې شو

هر مصلح
هر نوښتگر
هر لیکوال
هر شاعر،
چې راغی
د شعر پر بالښت يې
سر له تنه پرې شو!

۱۷

زما په ټاټوبي کې د هوا بدلېدل
حرام!
د مېرمنو پر سترگو رانجه وهل

حرام!

د شعر ځای پر ځای کول

حرام!

د فعلونو او نومونو صرفول

حرام!

حرام!

۱۸

په درېمې نړۍ کې اربابان

د مرغیو له چغېدو

د گلونو د وړمې له خوړېدو

د کوترو د غومېر له اورېدو

ډارېږي

که سیند

ډېر وغږېږي

زندانه یې ځای وي!

د درېمې نړۍ اربابانو ته ده سخته،

چې له اند سره پخلا شي

قلم ومني!

لېوه چېرې شي کولای

له پسو سره پخلا شي؟

۱۹

موږ په تېرو پېرونو کې

په شعر

په بيان

په بديع او وينا کې

مخکښ وو

خو اوس مو دنده

څيرل دي د ليکنو!

۲۰

پخوا

د پوهنې او کلتور لومړنۍ ماڼۍ

مامون وه جوړه کړې

تر هغه وروسته راغلل داسې واکمنان بيا

چې د وژلو په حرفې کې

د زندان جوړولو په مهندسۍ کې

تخصص لري!

۲۱

ما په ماشومتوب کې

د وياړ،
انسان دوستی،
عزت،
سرلوری،
ملتیا،
سځاوت او زړورتیا
زرگونې کیسې وې لوستلې
خو کله چې شوم لوی
شوم پوی:
چې په تاریخ کې مې لوستلي نیمايي،
هسې خوشې گنگوسې وې!

د يو با فرهنگه سپي يادښتونه

اربابه!

تا نه زر او ياقوت او حرير نه غواړم
تا نه د اطلسو د جامو رااغوندل نه غواړم
تا نه د ورېښمينو جامو رااغوندل نه غواړم
يوازينی غوښتنه مې:

خبرې مې ته واوړه
زه په خپلو شعرونو کې
راوړم تا له د ټولو عربانو کړيکه
راوړم تا له د ټولو عربانو کرکه!

اربابه!

شعر او غزل دې
که خوښ نه وي
نو جلاد ته بيا ووايه
پرېږده پرېږده،
چې آزاد وځایم.

وايي «ترهه گر» يې...!!

موږ په «ترهه گرۍ» تورنوي
که د گل له بويه دفاع وکړو
که د بنځې له خوشبويه دفاع وکړو
که د يوې بې گناه قصيدې دفاع وکړو
که دفاع وکړو:
له شنه اسمانه
له هغه هېواده،
چې څه ندي په کې پاتې
نه اوبه، نه هوا
نه کېږدۍ، نه اوبښ
نه يوه توره قهوه...

موږ په «ترهه گرۍ» تورنوي
که په مېړانه دفاع وکړو:
د بلقيس له زلفانو
د ميسون له لبانو
له هنده

له رغده

له لبنی

له ربابه

که دفاع وکړو

د الهام په بڼه،

چې راوړېږي له بڼو

د رانجو له بارانه!

له ما سره به هېڅکله و نه مومئ

محرمانه شعرونه

محرمانه ژبه

یا محرمانه کتابونه،

چې تر شا د دروازې یې بنديوان کړم!

ان یوه قصیده نلرم،

چې روانه وي محجوبه

په واټو کې...

موږ په «ترهه گری» تورنوي

که د خپل هېواد له پاتې شونو وليکو

ناتوانه، شېندلي، ږنگېدلي

چې غړي یې وراسته، پاشېدلي

له هغه هېواده چې پېژاند لټوي
له هغه ملته چې نوم نلري
له هغه هېواده،
چې له تېرو بډايه شعرو يې
پاتې نور څه نه دي
له خنساء* قصيدو پرته
له هغه هېواده،
چې د اسمان په لمن يې
سره، شنه يا زېره آزادي پاتې نه ده...
له هغه هېواده،
چې ورځپاڼو پېرېدو ته مو پرېږدي
خو خبرو اورېدو ته مو نه پرېږدی....
له هغه هېواده،
چې پر ټولو مرغيو يې
د تل لپاره د چغېدو بندېز لگول شوی
له هغه هېواده،

* خنساء، چې اصلي نوم يې تماضر بنت عمرو السلمييه و، له اسلام څخه دمخه يوه مشهوره شاعره وه. هغه د خپل وروڼو صخر او معاويه لپاره چې له اسلام له عصره وړاندې ووژل شول، د مړتيا ويلو لپاره پېژندل کېږي. د هغه په قصيدو کې تر ډېره د خپلو وروڼو زوړتيا او وير او خپگان بيان شوی دی. پ.ژ.

چې ليکوالان يې
له ډېره ډاره
عادت شوي،
چې پر هوا ليکل وکړي!!

له هغه هېواده ،
چې حال يې، احوال يې
زما د وطن د شعر له احواله څه توپير نلري:
خوشې شوې ويناوې
بى مانا خبرې
وارداتى کلام
غير عربي بڼه
غير عربي ژبه،
چې نه پيل لري نه پاى
نه له خلکو سره اړيکه
نه له ځمکې سره
نه له ستونزو د بشر سره!

له هغه هېواده،
چې درومي مذاکراتو ته د سولې
له مېړانې تش

پښې ييله!

له هغه هېواده،

چې سړيو يې له ډاره

ځانونه لامده کړي!

او له مېرمنو پرته څوک ورپاتې نه دي!

څوک پاتې نه دي،

چې هغو ته نه ووايي،

چې په گونډو شول

او زموږ له کورونو، ډوډۍ او غوړو

او له ځلانده تاريخ نه يې

هټۍ را جوړه کړې.

موږ ته داسې شعر راپاتې نه دی،

چې خپل عفت يې پرستن کې د سلطان

له لاسه ورکړی نه وي!

موږ په سپکېدو يوو روږدي شوي

خو له هغه انسانه به څه شي پاتې،

چې په سپکو سپکېدلو شي عادت ؟!

لټوو موږ د تاريخ په کتابو کې

اسامه بن منقذ

عقبه بن نافع

عمر او حمزه

او خالد، چې د شام په لوري درومي...

په ملي ږوندتيا يوو اخته شوي؟!

يا له کورمالۍ څخه کړېږو؟!

موږ په «ترهه گری» تورنوي

که تر اسراييلي بېلدوزرو لاندې،

چې مو خاوره اړوي راوړي

تاريخ مو اړوي راوړي

انجيل مو اړوي راوړي

قرآن مو اړوي راوړي

خاوره د پيغمبرانو مو اړوي راوړي،

ونه غواړو شوو مړه

که گناه مو دا وي

نو بيا څومره ښايسته ده «ترهگري»!

موږ په «ترهه گری» تورنوي

که د مغولانو، يهوديانو* او بربرو په لاسونو
ونه غواړو شوو نابود

که د امنیت شورا شیشې،
چې لوي امپراتور ورباندې خپته اچولې
پر کاینو ولو!

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که له لېوه سره مذاکرې ته غاړه کېنږدو
او امریکې،

دې بې فرهنگې ته
د بشر کلتور په وړاندې
له دې بې تمدنې سره
د نني تمدنونو په وړاندې

د مرستې لاس ورنکړو!
امریکا هغه ستره ودانۍ ده،
چې دېوال نلري!

موږ په «ترهه گری» تورنوي

*نزار قباني، په ځینو شعرونو کې په مستقیمه توګه پر یهودانو برید کړی او ان ویلي که چېرې هیتلر له یهودانو بې غمه کړي وای، نو فلسطین به له داسې ربړې سره مخ نه وی. د نزار قباني دا ډول دریځ سم نه دی، ځکه ستمگران هېڅکله د خپلو ولسونو استازي کېدای نشي. که چېرې ونکړای شو د ولس او دولتونو، د ولس او واکمنو ستمګرو طبقو تر مینځ توپیر وکړو، نو دریځ مو غیر واقعي او ارتجاعی لور نیسي. پ.ژ.

که له هغې زمانې سره مخالفت وکړو،
چې په کې شوې،
مغروړه،
شتمنه
خواکمنه امریکا
د عبري ژبې رسمي ژباړونکې!

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که د قدس او الخيل
يا د غزې او ناصريې
پر مخونو گلونه وشیندو
که ویسو اوبه
محاصرې ته!
که ویسو ډوډۍ
محاصرې ته!

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که غږ کړو پورته
د پرگنو ضد مشرانو په وړاندې
د هغوې په وړاندې،
چې زینونه یې بدل کړل

او پر وحدتپالنې يې
کړله غوره
دلالي!

موږ په «ترهه گری» تورنوي
وايي د «ترهه گری» کوی ننگه،
که د فرهنگ کړو دنده خپله
که د فقهې او سیاست کتابونه لولو
که یاد کړو خپل لوی خدای
که سورت د «فاتحې کړو تلاوت
که جمعي خطبې ته غوږ شو

موږ په «ترهه گری» تورنوي
که له خپلې خاورې دفاع وکړو
که د خپلې خاورې له ستروالي....
که پاڅون وکړو
پر خلکو د تېري په وړاندې
پر ځان د تېري په وړاندې...
که راپورته په ملاتړ شو
د واک د خرما په وروستيو ونو
په ملاتړ د اسمان د وروستيو ستورو

په ملاتړ د خپلو نومونو د وروستيو تورو
په ملاتړ د خپلې مور د تې
د وروستيو شيدو د څاڅکو...

که گناه مو دا وي
نو بيا خومره ښايسته ده «ترهگري»!

له «ترهه گری» سره موافق یم
که ژغورلای مې شي
له هغو کډوالو،

چې له روسيې

له رومانيا

له مجارستان

او

له لهستانه

راغلي

او په فلسطين کې يې

زموږ پر اوږو پښې ايښي

راغلي،

چې د قدس منارې

د الاقصی جومات دروازې

ډبرليکني او گنبدونه رانه غلا کړي.

له «ترهه گری» سره موافق یم
که وکړای شي مسیح
د مرگ او ویجاړنې له سفیرانو
آزاد کړي
مقدسه مریم او مقدس ښار
آزاد کړي.

تر پروڼه،
د خپلو ټاټوبو په واټو کې زموږ خلک
په څېر د اسونو شنبډل
خپاند وو ډگرونه صلابت د نهر په شان
خو اوسلو له تړون وروسته
نور مو غاښونه په خولو نشته!
بدل شوي په یوه پانده ملت یوو؟!
بدل شوي په گونگي یوه ملت یوو؟!

له «ترهه گری» سره موافق یم
که له طاغوت او طاغوتیانو
ژغورلای شي ملت
او د انسان له وحشته
ژغورلای شي انسان.

له «ترهه گری» سره موافق یم
که له یهود امپراتوره مې ژغوری شي
که له رومي امپراتوره مې ژغوری شي.

له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو،

چې نوې نړۍ
په «عدل» او «انصاف»
د امریکې او اسرائیل په منځ کې وېشل شوې!

له «ترهه گری» سره موافق یم
له ټولو شعرونو سره
له ټولو نثرونو سره
له ټولو غاښونو سره،
چې په خوله یې لرمه
تر هغو موافق یم،

چې نوې نړۍ
د ربست د قصاب په واک کې وي!
له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو،

چې نوې نړۍ

موږ د لېوانو په کتار کې
طبقه بندي کوي!

له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو،

چې امریکایي سنا
د نورو کړنې ارزوي
جایزې ټاکي
جزا ټاکي!

له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو،

چې نوې نړۍ
په خپل ذات کې د عربو له بویه
وي بېزاره

له «ترهه گری» سره موافق یم
تر هغو،

چې نوې نړۍ
زما د ماشومان سرونه پرې کوي
او خپلو سپو مخې ته یې اچوي

نو بیا چغه کپریم:

له «ترهه گری» سره موافق یم...

له «ترهه گری» سره موافق یم...

له «ترهه گری» سره موافق یم!

شعر پوښتنه کوي

زښت یمه خوشاله،
چې شعرونو مې یاست تاسې
ډارولي
سره له ټولو جلادانو،
چې سرونه پرې کړينه!
ډېر نېکمرغه یم،
چې رپېړۍ
د رنگ له یوه څاڅکي
د کاغذ د خش خش له آوازه!

ای واکمنه،
چې له ترانې
له کلیمې
له نوښت‌خاند شاعر وېرېږي
ای واکمنه،
پر خپل حکومت چې ډارېږي
د گلونو له وړمې

د زردالانو له بويه ډارېږي

ای واکمنه،

چې وسله والو ځواکونو ته فرمان ورکوي،

چې شوق زنداني کړي.

خوشالېږم،

کله چې دروازې تړئ

او سپي خوشې کوي

په خپلو ښځو ډارېږي،

چې د ميني پاچايانو په لومه کې گيرې نشي

خوشالېږم،

چې کتابونه مې قتل عاموي

شعرونه مې ذبحه کوي

خو جسد مې يوه ورځ

په داسې بارگاه به شي بدله،

چې د زيارت په موخه

ميينان به ورله درومي.

هېڅوک هم نشته،

چې آسونه ايسار له شپېدلو کړي

او مرغۍ بندې

د نويو ټاټوبو له موندلو کړي

په دې سيالۍ کې به يوازې

بريالې

کليمې شي

تاسې به ليکوال ووژئ

خو ليکل وژلی نشئ

سندرغاړی به ووژئ

خو آواز وژلی نشئ.

نځه نوي بڼې مو

په يوې کوټې کې

په يوه حرمسرای کې

راغونډې کړي

هر څه برابر:

نکاح خط

طلاق خط

په جامونو کې شراب

سرې سترگې

د نغري په شان!

خو د اخلاقي ارزښتونو د ساتنې په پار

مو تل دي منع کړي زما اشعار!!!

نو بيا په تمه واوسئ،

چې بې خبره راځم

لکه مهدي

يا هم د بُراق په شان

سترگې په لار راله واوسئ،

چې د پېژندو مې اړتيا نشته

خلک به کړي ځوړند

د پاچا د عکسو پر ځای

په دېوالو

زما عکسونه.

راته منتظر واوسئ

ای دلالاتو،

چې ودان کړي مو د تېلو له پیسو

د نفاق دي اهرمونه

زموږ شعر او نثر مو کړ بدل

د ارتزاق دي دکانونه!

سترگې په لار راله واوسئ،

چې شعر تل:

د ولسونو د تنديو له خولو

د ډوډۍ له بخرو

د خپلو له گړنگونو
او له ژورو راپورته شويو زلزو نه
د بهر په لور پنځول کېږي.

خومره هم،
چې دېوالونه لوړ کړي
خو لمر به نشي کړلی منعه
له خړیکېدو!

مینه او تېل

۱

ته به څه وختې پوهېږې؟

ته به څه وختې پوهېږې؟

راله ووايه ښاغليه؟

زه د هغو جينكو په كتار کې نه يم،

چې ستا محبوبې دي

نه ښځينه فتحه يم،

چې ورسوا مې کړې

پر خپلو فتحو حاتو

زه کومه شمېره نه يم،

چې ورزشي اته مې کړې

په شته شمېرو

خپلو دوسيو کې

ته به څه وختې پوهېږې؟

۲

ته به څه وختې پوهېږې؟

ای اوښه،

چې بیدیا کې لا تر اوسه ستا په پزه

چا اوسار ترلی نه دی

ای،

چې لاسونه او خپره دې

تل د خپرو او ټناکو لاندې پټ دي

ته به څه وختې پوهېږې؟

چې زه به نور ستا په لاسو کې

د سگرټو ایره نه یم

ته به څه وختې پوهېږې؟

چې پر بالښت به دې

له زرگونو سرونو یو سر نه یم

ته به څه وختې پوهېږې؟

چې زه به ستا د لیلام

مجسمه نه یم

ته به څه وختې پوهېږې؟

چې پر سينه مې
به ستا نوکاري نه وي...

ته به څه وختې پوهېږې؟

۳

ته به څه وختې پوهېږې؟
چې ما به نشې کړای بې حسه
نه امارت به دې وکړای شي ما بې سده
ته به څه وختې پوهېږې؟
چې ته به سره له خپلو تېلو
سره له ټولو امتيازاتو
سره له هغو تېلو،
همرنگه ستا د چپني
سره له هغه بې شمېره موټرونو،
چې بې شمېره معشوقو له ډالۍ دي
د نړۍ څښتن نشې.

څه شول ستا هغه مشهوره د اوبښانو بازارونه؟
څه شول ستا پر لاسو هغه خالونه؟
څه شول ستا د کېړدۍ سوري؟
څه شول ستا د پښو د تل چاودونه؟

څه شول ای منغله؟
څو شول ای د خواهشاتو مرییه؟

اوس ستا ده د صفتونه شرحه
معشوقه بازي
اوس لس هاو ښځې سر پر سر
د لذت پر پرستن انباروې
د یوه مړه حیوان جسد په څېر
ښځې له خپل دیوال راڅپوې
ته به څه وختې پوهېږې؟

۴

ای خېټو
ته به څه وختې پوهېږې؟
هغه نه یم،
چې له اوره دې وډارېږم
ستا د جنت لېواله شمه
ستا له هغو سرو زرو،
چې په لاسو یې لری
زما ارزښتمن عزت ډېر لوړ دی
زما د فکر فضا ده

ستا د فکر له فضا ډېره لېرې

ای،

چې خانواکۍ دې

ستا د جنت لېواله شمه

په سلول سلول کې جرړې وهلي

ای،

بيديا هم

له دې

چې تا ته منسوبه شوې

ډېره سخته شرمنده

ته به څه وختې پوهېږې؟

۵

ای،

د تېلو امیره

د خپلو هوسونو په چقرو کې ورغړه

ورغړه، لکه پر کاشيانو چې رغړېږي

ورغړه د گمراهۍ په لوگيو کې ورغړه

ته تېل لری، تېل

د خپلو معشوقو پر پښو يې ومېنه

هغو نايټ کلبونو،

چې پاریس کې دې لیدلي
ترحم یې ستا په ذات کې وواژه
مهرباني او مېړانه یې ووژله
د بدلنې یوې ښځې په پښو کې
خپل غچ دې تر خاورې لاندې ښخ کړ
په وړیا دې ورکړ **قدس**
په وړیا دې هم ورکړ خدای
په وړیا دې ورکړې لا د خپلو مړو ایرې...
تا له سره دي هېر کړي،
چې اسرائیلو په جگړه کې
جینونه په خاوره ولېدل
تا خو له سره دي هېر کړي،
چې څومره ودانۍ ړنگې پر سرو شوې
تا خو له سره دي هېر کړي،
چې څومره قرآنونه په اور کې سوځېدلي
تا خو له سره دي هېر کړي،
چې دوی خپله جنډه
د هېواد د خیرې بیرغ پر ځای ورپوله
تا خو له سره دي هېر کړي،
چې په **حیفا** او په **یافا** او **بئرالسبع** کې
هره ونه شوه خلکو له صلیب

هغو خلکو لپاره،
چې تا له سره هېره کړي،
چې ستا له نسله وو
قدس، اوس په وینو ډوب
خو ته ډوب په شهوتونو کې
داسې آرامه ته بیده یې
گنې دې ناورین له تا سره
کوم تړاو هم نه لرو
ته به څه وختې پوهېږې؟
څه وخت به دې ذات کې
انسان راوینښېږي؟

له شعره څه گټه؟

له شعره څه گټه
که ونکړای شي،
پاخون اعلام کړي؟
که ونکړای شي،
زورواکان له منځه ويسي؟

له شعر څه گټه
که ونکړای شي،
اورشیندونکي
بلوا ته ولسموي،
کله چې اړتیا ورله لرو؟

د شعر څه گټه،
که تاجونه،
د دې نړۍ د ځواکمنو شاهانو
له سرونو وانخلي؟

ډبر ويشتونکي ماشومان

نړۍ ده حيرانه،
سره له دې،
چې لاسو کې يې يوازې دي ډبرې
خو ډيوه يې ده روښانه ترورمۍ کې
زېږی ورکړی
مقاومت يې کړی
منفجر د بېم په شان دي
شهيدان دي
خو موږه د قطبۍ پړو په شان
چې د تودخې وړاندې يې پوستکي،
مصونيت موندلی وي -
لا کنگل يوو.

زموږ پر ځای وجنگېدل،
تر هغو چې په خاورو ولوېدل
خو موږ بېغمه ناست قهوه خانو کې
قهوه مو څښله په مزه مزه
دا يو لالهانده سوداگري کې

دا بل کړي،
د نورو یو میلیارد ډالرو لټه
بل د څلورم واده او د مرمرینو سینو په هڅه
یو په لندن کې،
گرځي اسمانڅکو مانیو پسې
بل سرگردانه د وسلو سوداګرۍ پسې
یو په ډیسکو کې له خپل سیاله غچ اخلي
بل د پوځ او حکومت
د تاج او تخت په لټه.

آه...

ای د خیانتونو نسله
ای د پیسه پالنې نسله
ای وزګاره نسله
ای هرځایي نسله
که تاریخ څومره هم پخ درومي
یو ورځ به ډېر ویشتونکي ماشومان
په تا

غوبل

جوړ کړي.

ستاسې په هېواد کې ولې څوک نه خاندې؟

گرانې ملگرېه!

چې په سترگو دې

تراژیدي، ویر او غربت لولم

موږ یوو هغه خلک،

چې په بنادۍ نه پوهېږو!

ماشومانو مو لا

د بودۍ ټال نه دی لیدلی

دلته هغه هېواد دی،

چې خپلې دروازې یې دي تړلي

اند او احساس یې لغوه کړي!

هغه هېواد،

چې په کوټرو ډزې کوي

په ورېځو، جرسونو ډزې کوي

دلته مارغه د الوتلو پروا نلري

او شاعر

د شعر له ویلو ډار نلري!

دلته هغه هېواد دی،
چې د تللو لپاره لار نلري
ان مچ له الوتلو ډارېږي
او د شعر شپه نه جوړېږي!

دلته هغه هېواد دی،
چې نیمایي یې دی پنډغالی
نیمایي نور یې ساتونکي
د یو او بل له مېرمنو سره
مرو دی واده کړی
مالومه نه ده

خلک یې چېرې تلي!

فرانسوی زېږسړې سېلانی راته وايي
ستاسې هېواد تر ټولو ښایسته هېواد دی،
چې تر اوسه ما لیدلی

دلته،

باران خاندي
گلان خاندي
الوچې او انار خاندي
یاسمن گلونه

راځوړند له دېوالونو
خو ستاسې په هېواد کې
بيا ولې څوک نه ځاندي؟!

پوښتنه

ما مه پوښتنه،
چې څنگه يم؟
که په رښتيا يم درله گران...
ما وپوښتنه
گوتې دې څنگه دي؟

د مني مارغان راته گران دي

خوښېږې مې

کله

ناکله

د ورځې لخوا ورک شم

په شان د مني د مارغانو

يو وطن ومومم:

نوې وطن

پرته له ټاټوبه

پرته له خدايه،

چې ومې نه څاري

داسې ټاټوبی،

چې له ما سره

دبمني ونکړي.

غواړم وتبستم

له خپل پوستکي

له خپل آواز
له خپلې ژبې
غواړم وتبستم
د باغونو د وړمې په شان
غواړم وتبستم
له خپل سيورې
له خپلې نښې
غواړم وتبستم
د خرافاتو او مارانو له ختيځه
له خلفاؤو
له پاچايانو.

غواړم مينه وکړم
د مني د مارغانو په شان
ای د چرو
ای د زندۍ ختيځه
ای اميرانو
ای پاچايانو
غواړم مينه وکړم
د مني د مارغانو په شان

ای د چرو،
ای د زندگی ختیځه
ای امیرانو
ای پاچایانو
غواړم مینه وکړم
د مني د مارغانو په شان.

ورخ به شي!

ورخ به شي
ته به راته پکې گرانه يې
ورخ به شي
اندېننه مه کوه،
چې پسرلی دی خنډېدلی
وېرجنه مه اوسه
که باران دی ودرېدلی
هرومرو به رنگ بدل شي د اسمان
سپوږمۍ به راستانه شي
خپل مدار ته

ورخ به شي
بيا به ورخ شي!
هغه ورخ به پوه شم،
چې تمدن ولې ښځينه دی
شعر ولې ښځينه دی
عاشقانه ليکونه ولې ښځينه دي
ښځې کله چې مينېږي

ولې
په مرغۍ
په رڼا
په اور
بدلېږي!

ورځ به شي
د بدویت جامې گوځارم،
چې دې خبرو اترو آر زده کړم!

ورځ به شي
هغه ورځ
زه د خپل انحطاط دوره خوشې کووم
تا ته ښکلي کلیمات لیکم
د کلیمو له بریدونو تېرېږم
د کلام شیشه ماتوم!

ورځ به شي
هغه ورځ مې احساسات رهبري کوومه
د غرور سر مې پرې کوومه
د قبیله ای تعصب میراث مې

له دننه پرېمنځمه

او د پاچايانو پر ضد

راپاڅېږم.

ورځ به شي

سرتېري مې رخصتوم

آسونه مې خوشې کووم

فتوحاتو ته مې د پای ټکی ږدم

او خلکو ته اعلامووم:

ستا د سترگو ساحل ته رسېدل

ده بریا

له ټولو

ستره!

د بلقيس* په وينستو کې دولس سره ګلان

۱

هغه پوهېده، چې ما به ووژني
زه پوهېدم، چې هغه به ووژل شي
وړاندوينې،
دواړه سمې وختلې
هغه لکه پتنگې
د جهالت د پېر پر ويجاړو ولېده
او زه د هغه عصر د غاښو تر مينځ
چې شعر
د ښځې سترګې
او سور گل د آزادۍ
له ستونې تېروي
دړې وړې شوم.

*بلقيس الراوي د نزار قباني مېرمن وه. هغه د ۱۹۸۱ کال د دسمبر د پنځلسمې نيټې په انتحاري بريد کې، چې په بيروت کې د عراق پر سفارت تر سره شو، له ۶۱ نورو کسانو سره ووژل شوه. دا بريد الدعوه اسلامي ډلې، چې د ايران د آخوندي رژيم ننگه يې له خان سره لرله، تر سره کړ. پ.ژ

۲

پوهېدم،

چې هغه به ووژل شي

هغه،

د خچنتيا په پېر کې بڼايسته وه

د کرغېړنتيا په پېر کې رڼه وه

د انسان وژونکو په پېر کې

يوه انسانه

د شينکۍ په مينځ کې نايابه لعله

د بې شمېره مصنوعي بڼڅو په مينځ کې

يوه اصيله!

۳

پوهېدم،

چې هغه به ووژل شي

ځکه روښانه يې وې سترگې

د ياقوت د دوه سيندونو په څېر

وينښته يې اوږده

د بغداد د شپو په څېر

دې ټاټوبي

دې ټولې زرغونتيا

د زرگونو خرماوو انځورونو

د بلقيس په لېمو کې

تاب

رانه وړ.

۴

پوهېدم؛

چې هغه به ووژل شي

حک،

چې د غرور لورښود يې

د ټاپووزمې له لورښوده خورا لوی و

پرتم،

پرې ښووه،

چې د انحطاط په پېر کې ژوند وکړي

ځلانده اروا يې پرې نه ښوده،

چې په ترږمو کې ژوند وکړي.

۵

هسک غرور

نړۍ ورله کوچنې کړې وه

بکس يې وتاړه

ورو ورو

د پښو د گوتو په څوکو،

بې له کومې خبرې

نړۍ يې پرېښوده.

٦

له دې، نه ډارېده

چې مورنۍ ټاټوبۍ يې ووژني

ډار يې دا و،

چې مورنۍ ټاټوبۍ به يې ځان ووژني!

٧

د شعر د بډايه ورېځو په څېر

زما پر کتابچو يې وبهول:

شراب

گيڼ

توتکۍ

سره ياقوت

زما پر احساس يې وشيندل:

بادبانونه

مرغان

او له نهیلي ډکې شپې...

له تللو وروسته يې
د اوبو پېر پای ته ورسېده
او د تندې پېر پيل شو.

۸

تل مې د تللو په حال احساسوله
په سترگو کې يې بادبانونه
تل چمتو د تگ په حال کې
پر بڼو يې متحرکه الوتکه
د هسکېدلو په حال کې
په لاسي بکس کې يې
زموږ د واده په لومړنۍ ورځ
يو پاسپورت
د الوتکې ټکټ
او د هغو ټاټوبو ويزې،
چې هېڅکله يې ليدلي نه وو
يو وخت مې وپوښته،
دا ټول کاغذونه
ولې په بکس کې ساتي؟

ويې ويل:
له سرې زرغونې څخه مې
د ليدلو وخت اخيستی.

۹

کله چې د هغې بکس يې
ويجاړيو له مينځه راځي
ما يې
پاسپورت
د الوتکې ټکټ
او ويزې وليدلې
پوه شوم،
چې ما له بلقيس الراوي سره واده کړی نه و
زه د سرې زرغونې مېړه وم...

۱۰

کله چې ښايسته ښځه مري
د ځمکې تعادل له لاسه ځي
سپوږمۍ سل کلن عمومي وير اعلاموي
او شعر
بې کاره کېږي!

۱۱

بلقيس الراوي

بلقيس الراوي

بلقيس الراوي

د هغې د نوم آهنگ و په ما گران

په کراتو مې د شونډې پر سر تکرار اوه

د هغې د نامه په څنگ کې

غبرگولو د خپل نوم

سخت ډارولم

لکه د رنې ويالې خړول

يا د يوه بڼايسته سمفوني گډوډېدل.

۱۲

دې مېرمن

نبايد ډېر ژوند کړی وای

دې پخپله

هم نه غوښتل

هغه وه،

د شمعي د يوې لمبې په څېر

د بليندې د يوې شغلې په څېر

د شاعرانه يوې شېبې په څېر،

چې د وروستی کرښې د مخه
انفجار کوي....

یوازې مینه بریالی ده

سره له دې،

چې بربکی زما په سترگو کې
جگپړي

سره له دې،

چې غم ستا په سترگو کې
بیدپړي

سره له دې،

چې دې روزگار کې
پر ښکلا کوي ډزی
هر چېرې چې وي

پر عدالت غوښتلو کوي ډزی
هر چېرې چې وي
پر اند کوي ډزی

هر چېرې چې وي

خو زه وایم:

یوازې مینه بریالی ده

یوازې مینه بریالی ده
په زرهارو ځله وایم:

یوازې مینه بریالی ده

د وچېدلو، مړاوېدلو په وړاندې
هېڅ پناه او پټنځای نشته
له مهربانې ونې پرته

سره له ښکېدلي دې دورانه
سره له دې دورانه،

چې لیکوالي وژني
لیکوالان وژني

او

پر کوټرو

پر سرو گلونو

پر بوټو ډزې کوي

او ښایسته شعرونه

د سپیو په هدېره کې ښخوي
خو زه وایم:

یوازې فکر بریالی دی

یوازې فکر بریالی دی

په زرهاو ځله وایم:
یوازې فکر بریالی دی

ښایسته خبره هېڅکله نه مري
نه په کومه توره
نه په کوم زندان
نه په کوم دوران

ګراني!
له هغو ټولو کسانو سره سره،
چې ستا سترګې یې محاصره کړي
زرغونتیا سېزي
ونې سېزي
له هغو ټولو کسانو سره سره،
چې ښکلې معشوقې یې بندي کړي
خو زه وایم:

یوازې سور گل بریالی دی
یوازې سور گل بریالی دی

ګراني!
له هغو ټولو وچېدلو سره سره،

چې اروا کې مو دي
له هغو ټولو مړاوېدلو سره سره،
چې اروا کې مو دي
د ورېځو د کموالي سره سره
د باران د کموالي سره سره
یوازې اوبه بريالې دي
یوازې غوټۍ بريالې دي
له هغې ټولې شپې سره سره،
چې یې سترگې رادرنې دي
بې له شکه
ورځ بريالۍ ده.

په داسې روزگار کې،
چې زړه په لرگین لوبښي بدل شوی
په کې شعر په لرگین قالب اوښتی
د بې مینۍ
د بې هیلۍ
او د بې سیندۍ
په روزگار کې
د پانو
د قلمونو

دکتا بونو د استغفی په روزگار کې
خو زه وایم:

یوازې سینه بریالی ده
یوازې سینه بریالی ده
په زرهاو ځله وایم:

یوازې سینه بریالی ده

د تېلو او گازو له دوران وروسته
بې له شکه،

طلا بریالی ده

سره له دې روزگاره،

چې په کړاونو

په اپینو

په اعتیاد کې

ډوب شوی

سره له دې دورانه،

چې انځور نور د خوښې وړ نه دی

تابلو څوک نه خوښوي

عطرونه د چا خوښ نه دي

رنگونه د چا خوښ نه دي

سر له دې دورانه،
چې له خدای پرستی تېښتي
د شیطان پرستی په لور
سر له هغو کسانو،
چې بې ژوندون رانه تالا کړ
له جیبه یې وطن رانه تالا کړ
له زرگونو جاسوسانو سره سره،
چې په دېوالونو مهندسانو
طرحه کړي
ځای پر ځای کړي
له زرگونو راپورونو سره سره،
چې موږکان یې موږکانو ته لیکي
خو زه وایم:
یوازې ولس بریالی دی
یوازې ولس بریالی دی
په زرھاو ځله وایم:
یوازې ولس بریالی دی
ولس برخلیک جوړوي
ولس
پوه
بریال دی!

بيروت سوځي او ته راته گرانه يې

۱

کله چې بيروت سوزېده
او اور وژونکو يې سره کالي
وېنځل
او هڅه يې کوله،
چې پر کتارو ناستې مرغۍ آزادې کړي
ما په واټونو کې پښې بيله
په سوزونکو اوروڼو
په ړنگو ستونو
د شيشو پر ماتو ټوټو
منډه وهله
په داسې يو حالت کې،
د لمبو په نڅا کې
ستا څېره مې،
چې د بندي کوټرې په شان وه،
لتوله

په هره بيه مې غوښتل
بل بيروت وژغورم
هغه بيروت،
چې يوازې ستا مال و
زما مال و...
هماغه بيروت،
چې ته او زه يې
په يوه وخت وزېږولو
او له يوه تي يې شيدې راکړې
هغه بيروت،
چې موږ يې يدريا ښوونځي ته ولېږولو
او هلته مو له کوچنيو کبانو
د سفر لمړي درسونه
د مينې لمړي درسونه
زده کړل
هماغه بيروت،
چې د ښوونځي په بکسو کې
مو له ځان سره وړو
د ډوډۍ په قطرو کې
د کونځلو په خوږو کې

هماغه بیروت،

چې د جوارو په بوتلو کې مو اېښود
هماغه،

چې د عشق بازی

په لویو شپو کې مو

ستا بیروت

زما بیروت

نوماوه.

۲

کله،

چې وطن له وطنه تښتېده

او ماشومان د بیروت نړیوال هوايي ډگر کې

د خپلو لوبو پر شیانو وو بیده

کله،

چې پلرونو د اوښکو

ډک بکسونه وزنول

او مجبور وو،

هر اضافي کیلو اوښکو

او

هر اضافي کیلو غم لپاره

جریمه ورکړي

کله،

چې وطن لاسونه پر خېره

کېښودل او ژړل یې

او د مني وربخې

چې د یونان له ټاپوگانو

راتللې

چې لبنان ساحلونو ته نژدې شي

د قناصه د مردکیو د لگېدلو له ډاره

ډارېدلې

کله،

چې واټو کې خراغونه

له ډاره رپېدل

او د کلکو قهوه خانو

سایبانونه

خورېدل راخورېدل

او سهارنیو مرغانو

خپل بچي پر ځانگونو ایښودل

کوچېدل

کله،

چې وطن

وطن

توتې توتې کولو

زه له جنايته خوسوه متره لېرې

قاتلان مې ليدل

دوی له بیروت سره

د یوې مینځې په شان جماع کوله:

وار په وار

یو په یو

د قبيله ای تړون له مخې

د قومي امتیازاتو له مخې

د پوځي درجو له مخې

زه یوازینی شاهد نه وم،

چې زرگونه ځلانده چارې مې

د لمر د رڼا لاندې کتلې

او زرگونه مزدوران مې کتل،

چې د هغې مېرمن د جسده گردچاپېره،

چې سوزېدله

مستې مستانه نخېدل

خو زه یوازینی شاعر وم،

چې پوه شو

ولې د بیروت د سیند نوم
له سپینه
په سره سیند باندې بدل شو.

۳

کله،

چې بیروت سوزېده
او هر څوک وو په دې فکر،
چې پاتې شخصي شتمني وژغوري
ناڅاپه راپه یاد شول،
چې ته لا هم زما معشوقه یې
ته مې هغه لویه شتمني یې
چې هېڅکله مې نه ده ښکاره کړې
او ناچار یم
که ژوند کومه چاره راپرې نه ږدي
خپل ګډ میراث
خپله عاطفي شتمني وژغورم
په دې زړه پورې ښار کې،
چې یوه ورځ
رازداره صندوق و،
چې خپلې کوچنۍ

سپماوې مو په کې پټولې
پټې نقاشيانې
زما لپاره
ستا لپاره
پټ انځورونه،
چې هېڅکله چا ليدلي نه دي
د هغو شعرونو طرحې،
چې په پنسل مې درليکلې
او هېڅوک ترې خبر نه دي
کتابونه
ډبر ليکنې
استوانې
د سرامیک قابونه
پستکارتونه
کيلي بندونه،
چې پرې د نړۍ په ټولو ژبو
ليکل شوي:
راته گرانه يې!
سيمه ايزې نانځکې،
چې وې د ميني نښې
او تا له ځان سره

له يونانه، له بالكانه
له مراکشه، له فلورانس
له سنگاپوره، له ټايلنده
له شيرازه، له نينواه
له ازبکستانه
وې راوړې
له سرو ورېښمو جوړ شال،
چې تا ته مې ډالۍ و
هغه ورځ چې له اسپانيا نه زه راستون شوم
او تا اچولی پر اوږ و
پوه شوم...
چې ولې طارق بن زياد
اندلس ته د نوتلو لپاره جنگېده
پوه شوم،
چې زه جنگېدمه ولې
او لا هم جنگېږم،
چې ستا د سترگو د اوبو بريد ته
ورکړل شي اجازه زما د بېړيو
نوتو ته

بيروت،

چې کله د بيزانسي شمعدانيو په څېر
چې د طلا په اوبو ښکلې وې،
پنگېدو

کله چې جوپه جوپه خلکو
خپل وير په يو ډول تعبيراوه
خپلې اوښکې يې په يو ډول توپولي
زه د خپل خصوصي وير په لتون وم
او هغه ښځه،
چې هېڅوک يې په شان نه وو
هغه ښار،

چې بېلگه يې نلرله
هغه شعرونه،
چې د سړيو د ليکنو تر منځ،
چې د مينې په اړه يې ليکي
بې ساري وو

کله چې ښځو وير
د هغو ټوکرو له گزو سره مېچل،
چې سوزېدل
د خپلو لاسي بکسونو،

چينو

او له غاړکۍ سره يې اټکلول
او په دې رويا وو،
چې خوندي يې له سوزېدو کړي
کله چې سړو خپل تاوان
د بانکي حسابونو له سپما سره محاسبه کول
زه وم ناست د ډبرې پر تختې،
چې وه د اوبښکو د يوې څاڅکې په څېر
خپل تاوان مې شمېره
د هغو قهوې د پيالو له شمېرو سره،
چې څښلې مې شوای
د هغو پوښتنو له شمېرو سره،
چې پوښتلې مې شوای
لاسونه به مې
ستا لاسو کې وای
که بيروت چېرې سوزېدلی نه وای.

۵

مهمه راته نه وه،
چې بیده وی
یا وینه...
مهمه راته نه وه،

چې بشپړه برېښه وی

که نیمه...

مهمه راته نه وه،

چې پوه شمه څوک دې

دی همخونې

یا څوک دې همبستر دی

ټولې دا خبرې وې وړې

خو لویه خبره

دا کشف و،

چې تل وې راته گرانه

ته تل د نیلوفر د گل په څېر

لامبورنه زما د ذهن په اوبو کې

د گوتو تر منځه می زرغونېږی

د تاریخي کلیسا د ډبرو له منځه

د وښو د شنه کېدو په څېر

مهمه راته نه وه،

چې څوک اوس په تا گران دی

اوس په څه فکر کوی ته

په دې اړه کوو خبرې وروسته

اوسنی برخلیک جوړونکې خبره دا ده،

چې ته یې په ما گرانه

او

زه

ځان

د نړۍ تر ټولو دوو بڼایسته یاسمن گلونو

ستا

او

بیروت

د ملاتړ مسوول ګڼم.

٦

پر ما مه کوه نیوکه،

چې په زور او ناڅاپی

دې خونې ته شوم دننه

هر ډول جامې چې اغوستی شې

واغونده

ما مه پوښته چې ولې؟

هلته بهر سوزي بیروت

هلته بهر سوزی زموږ بیروت

ته سره له ټولې ناپوهۍ

سره له دې بې درناوی

لا هم بې په ما ګرانه

راغلی یمه گوره،
چې د کوچنۍ پیشۍ په څېر دې
پر اوږې راواړومه

د مرگ
اور
او
لېونتوب
له بېرۍ دې رابهر کړم
ځکه،

زه د ښکلو پیشوگانو
د ښکلو سترگو
د خپلو ښایسته ښارونو
د سوزېدلو مخالف یم!

اوربند

شعر کې

د اوربند

يا د اوږي رخصتۍ

يا ضروري رخصتۍ

او يا هم

د اداري رخصتۍ

په نامه

څه نشته

ډگر کې بايد ووسئ حاضر

تر وروستي څاڅکي د وينو

يا دا،

چې په گونډو شۍ

او

په ځنډه شې

له لوبې!

له کليمې پرته

دلته پاتې نوره لاره چاره نشته
له کليمې پرته
کومه سينه د شيدو د ورکړې نشته
له کليمې پرته
کوم هېواد،
چې مې ملاتړ وکړي نشته
له کليمې پرته
بله ښځه مې په تېره کې نشته
له کليمې پرته!

د رسمولو درس

۱

زوي مې خپلې اوږنگې رنگې راوړې،
زما مخې ته يې ږدي
رانه غواړي،

چې مرغۍ کړم ورله رسم
برس په څر رنگ کې خړوبوم
مربعه انځورم

سره له يوه قلفه
سره له څو ميلو
زوي مې اريانتيا کې راته وايي:
دا خو زندان دی

پلاره!

مرغۍ نشې رسمولای؟
ورله وايم:

زويه!

وبخښه

د مرغيو بڼه مې تللې ده له ياده!

۲

زوي مې رنگې خپلې
زما مخې ته ږدي
رانه غواړي،

چې سيند رسم کړم
اخلمه پنسل

توره يوه دايره رسموم
راته وايي

دا خو توره يوه دايره ده
پلاره!

سيند نشې رسمولی ؟
لا نه پوهېږی،

چې د سيند رنگ شين دی ؟
ورته وایم:

زويه!

د سيند رسمولو کې تکره وم يو وختې
خو نن يې

د کب نيولو لومه

او جاله رانه اخيستي

شنه رنگ سره له خبرو

او د آزادۍ د ماهي له ښکاره يې
منعه کړی يم!

۳

زوي مې د رسامۍ کتابچه مخې ته ږدي
رانه غواړي،

چې رسم ورله يو وړی د غنم کړم
اخلمه قلم

يو ټوپک رسمومه

زوی وهي پرما ملنډې،

چې د رسامۍ هنر کې يم کمزورې

په حيرانۍ راته وايي:

پلاره!

نه پوهېږی،

چې د ټوپک او د غنمو د وړې څه توپير دی؟

ورته وایم:

زويه!

پخوا مې د غنمو د وړي، ډوډۍ او گلانو شکلونه پېژندل

خو دې اوسپني پېر کې،

چې د ځنگل ونې هم

له وسلوالو سره يو شوي

گلونو پوځي جامې اغوستي

د وسلوال وړي په پېر کې

د وسلوالو مرغانو په پېر کې

د وسله واله دين په پېر کې

ډوډۍ نه پېرم،

مگر دا چې په کې و موندم يو ټوپک

گل له کروندې نه راشکومه،

مگر دا چې راته ونيسي مخې ته وسله

خپله

نه پېرم کتاب له کتابتونه،

مگر دا چې په منځ د گوتو کې مې شي

منفجر...

۴

زوي مې د کټ پر څنډه راته کښېني

رانه غواړي،

چې يو شعر ورله بيان کړم

يوه اوښکه شي راتويه پر بالښت

په حيراني يې راخلي

راته وايي:

دا خو اوښکه ده پلاره

نه شعر

ورله وایم:

زویه!

کله چې لوی شوی

او د عربي شعر دیوان دې ولوست

پوه به شی په دې،

چې اوبنکه او شعر دي سره خویندې

او عربي شعر هم پرته له هغې اوبنکې،

چې گوتو له مینځه راوځي

بل څه نه دي

۵

زوي مې پنسلونه او رنگې مخې ته ږدي

رانه غواړي،

چې وطن کړمه

زه رسم

برس مې رپي په لاسو

اوبنکې راتویبېري پر لېمو.

وطن

ته يې راته گران،
چې له خدای،
له ځمکې،
له تاريخ،
له مهال سره
له اوبو،
له کروندې،
له خندانو ماشومانو سره
له ډوډۍ،
له سيند،
له صدف،
له بېړيو سره
د شپې له ستوري سره،
چې بنگري خپل رابخښي
له شعر سره،
چې يمه په کې مېشت

له ټپ سره،

چې په ما کې ژوند کوي نه

اړيکه ولرم!

ته هغه وطن يې،

چې نورو له پېژاند وربخښی

پر چا چې نه يې گران

بې وطنه دی هغه!

ليکم

ليکم،

چې شيان کړم منفجر
ليکل چاودنه ده

ليکم،

چې رڼا پر ترورمۍ کړمه برياله

ليکم،

چې ما او شعر
بريا ته ورسوم

ليکم،

چې د غنمو وړي يې ولولي
چې ونې يې ولولي

ليکم،

چې سور گل ما وپېژني

چې ستوري، مرغۍ
پيشو، کب او صدف
ما وپېژني

ليکم،

چې نړۍ د هلاکو له غاښونو
د پوځيانو له حکومته
د لنډه غرو له لېونتوبه
آزاده کړم.

ليکم،

چې ښځې
د ستم له تورو تمبو
له مړو ښارونو
د مرييتوب له ولايتونو
له ستومانو ورځو
له سپخته
له تکراره
آزادې کړم.

ليکم،

چې کليمې

له تفتیشه
د سپو له بويولو
او د سانسور له چړو
آزادې کړم.

ليکم،
هغه مېرمن،
په ما گرانه مېرمن
له بې شعره
او بې مینې ښاره
له ویره، له خپګانه
آزاده کړم

ليکم،
چې ترې جوړې کړم اوبلنې وربخې
یوازې مېرمنې
یوازې لیکنې
موږ له مرګه ژغوري.

د شعر یاران

د اور یمه زه ونه

د هیلې یمه رویار

د پنځوسو میلیونو

مینانو

ویاند

آرامېږي مې په غېږه کې

ویرجن

جوړوم ورله کله کوتره

کله هم د نهیلي یو بوټی

ملگرو

زه یم هغه ټپ،

چې بې ونه منله

هېڅکله

د چرې واکمني!

د ویر ماشومان

د ویر داسې ماشومان شته،
چې لوی به شي...
د پابنده درد داسې ماشومان شته،
چې لوی به شي...
هغوی،
چې وژل شوي فلسطين کې
داسې ماشومان لري،
چې لوی به شي...
د خاورو، د کوڅو، د دروازو
داسې ماشومان شته،
چې لوی به شي...
هغوی،
چې له دېرشو کلو راپدېخوا
د استنطاق په کوټو کې
د پوليسو په حوزو کې

راغونډ شوي زندانو کې

هغوی،

چې د اوبنکو په څېر

شوي په سترگو کې راټولې

دا ټول

به هره شېبه

د فلسطين له دروازو شي رادننه!

راته گرانه یې!

کله مې چې وویلې تاته:
راته گرانه یې
پوهېدم،

چې قبیلې په وړاندې
کړې مې پاڅون دی
او جرس د رسوایی مې دی وهلی
غوښتل مې،
چې ویجاړ د ستم پلاز کړم،
چې شنه شی ځنگلونه
لابهاندې شي سیندونه
او د نړۍ ټول ماشومان آزاد

شینې

د وحشت د پېر پای ما غوښتلو
د وروستي واکمن مرگ ما غوښتلو!
ستا په گرانوالي مې غوښتل
د ټولو حرمسرایو دروازې کړمه ماتې

او د ښځو سيني

د سړيو له غاښو خلاصې کړمه!

کله مې چې وويلې تا ته،

چې ته يې راته گرانه

پوهېدم،

چې د هغه ښار لپاره

نوې الفبې ابداع کوومه،

چې څوک پکې لوستل کولای نشي

تش سالون ته لولم شعر

د هغه چا په جام کې

تويومه زه شراب،

چې يې څښلي نشي!

کله مې چې وويلې تا ته،

چې ته يې راته گرانه

پوهېدم،

چې تل به مې وحشيان

په سانگو زهرجنو

په غشو

په ليندو

څاري

څړوي به مې عكسونه

په ټولو دېوالونو

باندې

وېشي به مې د گوتو نښې

په ټولو پوستو

باندې

ستره جايزه به هغه ته رسوي،

چې وروړي مې سر

د لبناني مالتې په څېر يې

د ښار پر دروازې څړندوي.

ستا نوم،

چې كله ما

د گل پر پاڼو وليكو

پوهېدم،

چې خلك

مې مخې ته درېږي

متقيان او لنډه غران

مې مخې ته درېږي

چا چې په ارث نه ده وړې مينه

مې مخې ته درېږي!

وروستی واکمن غواړم نابود کړم
ستا د مینې دولت جوړ کړم
پوهېږم،

چې دغه انقلاب کې
مرغی به وي یوازې
تر څنگ
زما!

نه مې شته کوهی د تېلو،
چې وویاړمه ورباندې
معشوقې پکې ولا مبوم
نه د آقاخان په څېر شتمن یم
نه د اونا سیس ټاپو،
چې په اندازه د سیند ده
زما ده.

زه شاعر یم
یوازینی شتمني مې
د شعرونو ټولگه
ستا بڼایسته سترگې!

ښوونکی زه نه یم،
چې درزده کړمه مینه
نه کبان لري د زده کړې اړتیا
د لامبلو لپاره
نه مرغان لري د زده کړې اړتیا
د الوتلو لپاره...

ولامبه
یوازې
والوزه
یوازې
مینه
کتاب نلري
لویو مینانو د نړۍ
لوستل کولای نشول

مېرمنې، د بورژواوو پېښې پرېږده
شه تېره شپاړسم لويي له پلازه
شه تېره له فرانسوي عطرو
د تمساح د پوټکي
جوړ شوی کنځول پرېږده

له ما سره
د آنااس او باران ټاپو ته راشه
سرې اوبه يې د سبزاندۀ غونډيو
ستا د تن په څېر گرمې
تودې
راژوندي يې کړي امونه
ستا د سينو يادونه
اى د شک او ډار مېرمنې
د مکس فاکتور او د اليزابت آردن* مېرمنې
متمدنه يې بې حده
د مينې ميز تر شا
له کاشوغي او پنجې سره کښېنې
خو زه صحرا کې زيږېدلى
تنده د پېړيو مې پر شونډو
او سل ميليونه لره
مې پراته تر کميس لاندې!
خپه کېره گوره مه،
مخالف چې دې د ډوډۍ

* مکس فاکتور (Max Factor) د سينگاريزه لوازمو د توليد پخوانى او مشهور برنډ دى، چې په ۱۹۰۹ کال کې يې توليد پيل کړ. اليزابت آردن (Elizabeth Arden) د عطرو او سينگاريزه موادو امريکايي برنډ دى، چې په ۱۹۱۰ کال کې يې توليد پيل کړ. پ.ژ.

خوړولو له آدابو سره يمه
او د سپين دسترخان رومال
لېرې اچوم

وزيرېدم زه هغه ښار کې،
چې گران نه وو پر چا ماشومان
وزيرېدم،

د هغو خلکو په منځ کې،
چې د انسان په بې گناهی
اعتراف نه کوي!

د هغو خلکو په منځ کې،
چې هېڅکله يې
د گل خانگه
او د شعر کتاب
نه دی پېرلی

له مينې
له عاطفې
بې خبره
خلک!

وزيرېدم په هغه ښار کې،

چې دېوالونه يې يخ دي
خلک يې شيشې خوري
او مري يې ماشومان په يخنۍ کې!

نه له چا بخښنه غواړم
نه مدافع وکیل غواړم،
چې مې وژغوري
له ډاروونکې ستنې
د ځندۍ

په زرھاوو ځله ځندې شوی يم
ورمېر مې د پري له کړۍ سره عادت
تن مې د اجسادو له تسکري سره عادت
نه معذرت غواړم!
نه بخښنه!

نارې وهم
ان که وي وروستۍ نارې د ژوند
پاچا نه وم،
نه يم
د ښځو عاموژنه نه کوم

د تيزابو په حوضو کې
زه هغه شاعر یم،
چې په لوړ آواز يې ليکي
په لوړ آواز مينځپري
هغه شين سترگې ماشوم یم،
چې د بې ماشومه ښار پر ور
په دار دی وهل شوی!

ته ساده جامې اغونډې
مائو* لولې
غارکۍ دې په غاړه
گل دې دی تومبلې په زلفانو
له فرهنگي انقلاب څخه غږېږې
د آزادۍ له بيرغ سره وهی گام
غواړې آزادي د محصلينو
رنگېدل د دېوالونو
خو کله چې مينه کوي بريد
د خپلو شنو غاښو سره

* مائوتسه تونگ د چين د انقلاب لارښود و، چې د چين ولسي سوسياليستي جمهوريت يې رامينځته کړ. هغه د مارکس، انگلس، لنين او ستالين تر څنگ د نړۍ د پرولتاريایي غورځنگ له لورې د پرولتاريا د رهبر په توگه يادېږي. پ. ژ.

ته ريږيږي
د مائو عكس لوږي پرمكه
رپانده بيرغ دې لوږي له لاسه
د نيا غږي ته وږي ته
پناه
په ژړا
څنگه چې شوه هغه ناوې
ته هم ناوې كېږي!

انسان،
مدعي د آزادۍ
خو په خپله په بند كې
ان له خپلو لاسو، شونډو اوجامو سره
د خبرو اترو آزادي نلري.

ټول شيان مري

چې کله باورونه، اندونه
يوه ښار کې راټټېږي
او د آس د نال شانتې کېږي
چې کله ډارن هرې وسلې سره،
چې په لاس يې لري
يو انسان ووژلای شي
او پټېږي خلک د مورکانو په شان
چې کله مو ورځپاڼه د ترحيم
په اعلانو ډکېږي

ټول شيان مري

ټول شيان بې ځانه:

اوبه

واښه

غبرونه

رنگونه

کوي ونې جرړې خوشې

مهاجرېږي

له خپله ځايه تښتي جغرافيه

او موږ گورو

د انسان

پای.

دا څرنگه وطن دی؟

دا څرنگه وطن دی،
چې خپلو مینانو سره
د گرمې په شان چلند کړي
گل د بلوا نښه ګڼي
شعر د نظام پر ضد
شپه پاڼه.

دا څرنگه وطن دی،
چې د مینې بند یې
له درسي نظامه دی
پاک کړی

دا څرنگه وطن دی،
چې شعرونه یې ملغا کړي
د ښځو سترګې یې ملغا کړي

آزادي

هره مرغی،
که وای ارمنه،
چې کورنیو چارو له وزیره
د پرواز اجازه واخلي
هر کب،
که وای ارمن
د سفر پاسپورت لپاره،
کبان،
تباه کېدل
مرغان،
نابودېدل.

د شعر سور گل

ومي لټوي!
له ځانه سره څه نلرم
يوازې د شعر
سور گل

او

خپل وير

جگړې
کړي
د گلو پانې
د غنمو وړي
لگد مال.

بې تا وژېدم

بې تا وژېدم
ټوله شپه
ټوله ورځ
کلیزه دې نیولای نشم
ټول تاریخ پر تا ویرجن
له تا وروسته مې
نور
دومره ورځې
لر لیدلی نه دی
پاتې د ورېځو تر شا
ځان ته مې وبله
ځمکه یخه شوې
کلونه کېږي،
چې خلکو سهار لیدلی نه دی
تر هغو چې دي اوبښکې زما
خپانده به وي
دریا بونه!

يو بانگي

زموږ په سيمه کې بانگي يو:

بې سواده،

د پټو جاسوسانو دى سرلارى

له تېري،

وژنې،

د چرسو له مستى

له جعلكارۍ

بل په هېڅ څه نه پوهېږي

جامې يې د خپل پلار هم خرڅولې

په گرو يې ايښوده گوتمه د خپلې ښځې

غابښونه يې غلا کول د مړو

ان.

زموږ په سيمه کې بانگي يو،

چې ټول استعداد يې د وسلې رايستل

پر کليمو ډزې کول

زمونږ په سيمه کې بانگي يو،
عصاب خرابه،

لبونۍ

هره ورځ لولي خطبه

د حاجيانو په څېر

لکه مامون په تکبر گرځي

د جومات له منبره وهي چغې

حيران مې ټول پاکۍ ته

زه يم قانون

زه يم دولت.

څنگه به ووري ژغورنده باران پر موږ؟

څنگه شنه به غنم شي؟

څنگه به خپور خير او برکت شي؟

څنگه به راپه برخه برکت شي؟

خدای پر دې هېواد

نه چلوي حکم

حکم چلوي

بانگیان!

زمونږ په هېواد کې

يو بانگي ڄي
بل بانگي راڄي
سرغڙو نه ده
هماڻه !

منفجر بدل...

منکر بدلی کله شم

له هغه پتنگه،

چې په رگو کې مې لمبېږي

منعه کولای کله شم

هغه یاسمن،

چې په اوږو کې مې رازغورنېږي

پتولای کله شم

هغه عاشقانه،

چې د کمیښ لاندې مې درېږي

د دې ټولو

پتول

منعه کول

منکر بدل

یانې:

منفجر بدل...

وطنه

وطنه
جوړه کړې يې له تا
ډارونکې ډرامه
څارم دې
شپه په شپه
څنگه دې ووينم
که برېښنا
پرې کړي....؟

غواړم و دې نيسمه غېږ کې

غواړم وکړمه له تا سره مينه
له دې وړاندې،

چې فاشيستي فرمان صادر شي
غواړم کېنم دوه دقيقې درسره
نوش يوه پياله قهوه کړم
له دې وړاندې،

چې لېږې کړي څوکۍ

يو مخفي پوليس

مو تر پښو لاندې

غواړم و دې نيسمه غېږ کې
له دې وړاندې،

چې زنداني راته مټې کړي

بندي راته خوله کړي

غوارم و دې نيسمه د لاسو په مينځ کې
له دې وړاندې،
چې پر اوښکو
گمرکي ماليه وي راله لگولې.

سویسی مرغی

وړې مې ورځپاڼې عربي وې،
چې یې ولولم
ژنیو سیندگي په غاړه
سلگونه ډارېدلې مرغی
په ناڅاپه وتښتېدلې،
چې پام یې شو د ورځپاڼو
عنوانو ته
خبرو ته!
گواکې د خپلو بچیانو برخلیک نه
وډارېدلې.

غواړي گډ شي په دريابونو

غواړي ونيسي نړۍ
خو عاجز د يو کتاب له خلاصولو
غواړي گډ شي په دريابونو
خو يو څاڅکي اوبو سره خويږي
ورکوي د فرهنگي انقلاب زېږی،
چې سېزي يوځای

وچ

لاندۀ

خو هوښياري يې د کافي شاپ له دروازې،
چې پکې کښېني
د ژباړل شويو کتابو له عنوانو،
چې يوازې يې اوري
نه زياتېږي!

د وحشت نسلونه

مېرمنې،

څنگه،

وغږېږم له خلاصونه؟

څنگه،

وغږېږم د وينا له آزادۍ؟

څنگه،

وغږېږم د ميني له آزادۍ؟

څنگه،

وغږېږم د سترگو له آزادۍ؟

د بڼو له آزادۍ؟

زه مې میراث

او

د وحشت ټول نسلونه

پر اوږو وږم!

وروستی کوتره

ته د آزادی په جغرافیه کې:

ټاټوبی وروستی

هېواد یې وروستی،

چې ساتې مې له ډاره،

له لورې

ته خوشه وروستی

ته سپوږمۍ وروستی

ته کوتره وروستی

ته وربخ وروستی

ته غوټی وروستی،

چې بوي کړی ما

ته کلیمه وروستی،

چې لیکلې ما

ته کتاب وروستی،

چې لوستی ما.

غواړم مين شم...

غواړم مين شم،

چې دنيا كړم بدله په مالتې

او لمر كړم بدل په برنجي بليڼدې

غواړم مين شم،

چې كېږدم د پاى ټكې

پوليسو ته، پولو ته،

بیرغو ته، ژبو ته،

رنگو ته، توکمو ته

گرانې،

غواړم د يوې ورځې لپاره

نړۍ وڅرخوم،

چې ودان كړم جمهوريت

د احساس.

ښکلی ژوند

دې جگړې،
ماشومانه پښه واخيسته له ما
د ميني په لور يې ډزې وکړې
ويې وژله
د سيند په لور يې ډزې وکړې
د لمر په لور
د کروندې او ماشومانو د کتابو په لور
دې جگړې،
ښکلی ژوند
غلا کړ.

د جمعې خطبه

د جمعې په ورځ
خلک يې جومات ته وغوښتل
په پرتمينې خطبې کې يې وويل:
يمه د خدای له اولياوو
يمه د خدای له غوره شويو
يمه د خدای له دوستانو
په دې ښار کې
په دې غمجن ښار کې
ادعا يې وکړه،
يمه د خدای شخصي استازی
يمه د خدای شخصي وياند
اجازه شته،
چې پوښتنه وکړم:
لويه خدايه
تا ورکړې مهر او لاک او وکالت

چې کښې تر ابدې
پر ورمېر د ملت...؟!
تا ورکړی دستور،
د دې ښار د وړانولو؟
تا ورکړی دستور،
د گونگتې په څېر
د پښو لاندې زموږ د چخپیتولو؟
تا ورکړی دستور،
په ځانو دي راته جوړ
د موزو د لغتو بارانونه؟
په خولو دي راته جوړ
د موزو د لغتو بارانونه؟
که له واکمنو وپوښتو،
چې چا کړی په دې دنیا
زموږ چارو له استازی؟
راته وایي:
نه پوهېږئ ای جاهلو
یمه زه د خدای له عزیزانو؟!

غواړم ووهمه کوكې:

لويه خدايه،

تا كړ د اقتصاد وزير منصوب ؟

نو بيا ولې

رسېدلې بېوزلي تر وروستې كچې؟

نو بيا ولې

رسېدلې زغم تر وروستې كچې؟

نو بيا ولې

حالات زموږ بد شوي؟

اصلي خواړه مو د ډېران شوي؟

او ان مرغۍ نه مومي د دې ټاټوبي

په ډېران څه؟

لويه خدايه

د ډوډۍ گرانېدل دي،

ستا امر؟

د لوبيا او د نخودو گرانېدل دي،

ستا امر؟

د سېوو او ترشۍ گرانېدل دي،

ستا امر؟

د مرگ د كفن گرانېدل دي،

ستا امر؟

نو ولې خورو موږ خپلې
خو چارواکي خوري کبان؟
قوماندانان څښي ويسکي ولې؟
او موږ څښو خټې، چکړې ولې؟
ولې زموږ په ټاټوبي،
بېوزله انسانان

د ډوډۍ مخ

د سپوږمۍ له مخه

نشي کړای توپير؟!

ولې ماشومان مو کوي
د ميندو په نسو کې ځانورته؟!

غواړم لوی خدای وپوښتمه،

تا دي ورزده کړي،

چې موږ مغزي تطهير کړي؟

مېرمنې مو کړي مينځې؟

او پر موږ شي راسپاره

پر ځای د خرو

آسونو؟!

غواړم لويه خداى وپوښتمه،
تا دى ورکړى دستور،
چې مات مو کړي،
هډوکي،
ملا د قلمونو؟
کړي کر منعه د گلونو په باغونو؟
غواړم لويه خداى وپوښتمه،
ورکړې شتمني ده تا،
چې د ورسا او بریتانیا مانۍ
د بابل معلق باغونه
او مزدورې ورځپانې وپېري؟
تا سپين چک ورکړى،
چې د بریتانيې تاج او مانۍ
د کوټرو په څېر بندې مېرمنې په قفس کې
او شنه رنگه سپوږمۍ
د نیشابور په اسمان کې
وپېري؟

غواړم لويه خداى وپوښتمه،
واقعاً يې عزيز د دوى؟

آيا قاتل د خپل ملت
د خداى عزيز كېداى شي؟؟

مړینه

چېرې لاړ شي
د وطن مړي ؟
چې کله ټوله شتمني
له بنفشه غوړو سره
د جمهور رئیس د خټې، سيني او ملا
ماساژ پاره شوې وي جلا
يا د هغو لپاره چې ورکوي،
جمهور رئیس ته د شیدو کاسې
چېرې لاړ شي هغه مړي،
چې د جمهور رئیس جگړه کې
ولېدل په ځمکه
اوس د مېشته کېدو ځای نلري.

که مو مړینه وای
سترې موخې لپاره
په خندا د مرگ په لوري رهېدل
که مو مړینه وای
د خلکو، د هېواد د آزادۍ په موخه

دعزتمني يوي مېراني
په لوري د جنت د مومنانو
له ټولو مخکې درومېدل
خو دوی ده کړی پرېکړه،
چې موږ مړه شوو،
چې پاتې دا نظام شي
د وړو جوړې مجسمې،
پاتې ماماگان د دې نظام شي.

د ميليونونو انسانونو مړينه
پر رهبر مو نلري اغېزه
يو ويښته يې نه رپېري

زه نه پوهېدم،
چې ظالمان لري کرکه
د شمېرولو له ماشينه.

هغه پوهېده، چې ما به ووژني
زه پوهېدم، چې هغه به ووژل شي
وراندوينې،

دواړه سمې وختلې
هغه لکه پتنگه

د جهالت د پېر پر وېجاړو ولوېده
اوزه د هغه عصر د غاښو تر مينځ
چې شعر

د بشخې سترگې
او سور گل د ازادۍ
له ستونې تېروي

درې وړې شوم

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library